

AZ ORSZÁGOS KOMPETENCIAMÉRÉS INTÉZMÉNYI HASZNOSÍTÁSA PEDAGÓGUSOK KÖRÉBEN KÉSZÍTETT INTERJÚK ALAPJÁN

Tóth Edit *, Hricsovinyi Julianna **

* MTA-SZTE Képességfejlesztés Kutatócsoport

** KLIK Békéscsabai Tankerülete

Kulcsszavak: Országos kompetenciamérés; pedagóguskutatás; pedagógiai értékelés

A fejlett országokra egyre inkább jellemző, hogy tanulóiteljesítmény-mérési programokat működtetnek oktatási rendszerük elszámoltathatósága céljából (OECD, 2011). A hazai oktatásirányításban az Országos kompetenciamérés (OKM) szolgál a kimenet alapú elszámoltatás eszközeül: az eredmények nyilvánossá tétele mellett jogszabály írja elő az iskolák számára az intézkedési terv készítését, amennyiben a tanulók legalább fele meghatározott képességszint alatti teljesítményt ér el adott évfolyamon. Korábbi kérdőíves vizsgálatok (Tóth és Csapó, 2011) rámutattak arra, hogy az OKM-et a pedagógusok hasznosnak, visszajelzéseit áttekinthetőnek, könnyen értelmezhetőnek tartják, ugyanakkor kevésbé értékelték egyet azzal, hogy a mérés a tanulók tudását, az iskolában folyó pedagógia munka minőségét tükrözni tudja.

Kutatásunk célja annak feltárása, (1) hogyan dolgozzák fel az iskolák a mérési eredményeket, (2) mivel magyarázható a pedagógusok negatív attitűdje a mérési eredményekből levont következtetések megbízhatóságával kapcsolatban, (3) a válaszok intézményenként, tanított szakonként milyen mintázatot mutatnak. Jelen vizsgálat egy rendszerszintű teljesítménymérésekkel kapcsolatos nézeteket feltáró pedagóguskutatás része (Tóth, 2011). Az adatgyűjtést félig strukturált tematikus interjúkkal végeztük 2012 májusában egy nagyváros és vonzáskörzetének mint kultúrahordozó egységnek tíz általános iskolájában 5-5, valamint öt középiskolájában 6-6 pedagógussal. Az interjúválaszokat ATLAS ti 6.2.15. és SPSS szoftverrel dolgoztuk fel.

Eredményeink alapján egy-egy intézmény egységes szemlélete rajzolódik ki az OKM eredményeinek felhasználását, hasznosíthatóságát, az eredményekért felelőssé tett pedagógusok körét illetően. Vannak általános iskolák, ahol a matematikai gondolkodás, illetve a szövegértés fejlesztését nemcsak a matematika- és a magyartanárok feladatának tartják. Ez a hozzáállás a középiskolákban egy-egy tanár esetében van jelen. A pedagógusok az OKM FIT-jelentésekkel főként csak értekezleteken találkoznak. A tanulói szintű eredmények áttekintése nem jellemző a pedagógusok többségére. A matematika és a magyar szakos pedagógusok körében nagyobb arányban figyelhető meg, de körükben sem általános (40%-uk említette). Középiskolában nem jellemző a tanulói szintű eredmények feldolgozása. Azokban az intézményekben kapnak nagyobb hangsúlyt a visszajelentések, amelyekben az intézményi átlag elmarad (vagy korábbi években elmaradt) azon részpopulációk átlagától, amelyekbe az intézmény is tartozik. A válaszadó pedagógusok kétharmada szerint a mérés eredményei hatással vannak az iskolai légkörre, harmaduk tudott megnevezni a mérés eredményeihez kötődő konkrét következményeket, ezek főként intézményt érintőek (46%-uk említette a beiskolázást), egyéni szintű következményeket mindössze 3 fő említett.

Vizsgálatunk rámutat arra, hogy az eredmények megfelelő módon történő iskolai hasznosulásához elkerülhetetlen az intézmények támogatása a mérés céljainak megértésében és az eredmények feldolgozásában.

Tóth Edit publikációt megalapozó kutatása a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése országos program című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.